

Oslo, 25. januar 2019

Klima – og miljødepartementet

Postboks 8013 Dep

0030 Oslo

Innspill til ny stortingsmelding om kulturminnepolitikken fra Landsorganisasjonen i Norge.

Landsorganisasjonen i Norge viser til Klima- og miljødepartementets brev av 21. november 2018 og til invitasjon til innspillsmøte 24. januar 2019. LO takker for invitasjonen og for muligheten til å komme med både muntlige og skriftlige innspill til en ny stortingsmelding om kulturminnepolitikken.

LO og LOs forbund har gjennom flere år vært engasjert i arbeidet med å bevare tekniske og industrielle kulturminner og historien til arbeidsfolk. Dette har vi gjort ved at vi i sin tid opprettet vårt eget Arbeiderbevegelsens arkiv- og bibliotek og Industriarbeidermuseet på Rjukan. Gjennom flere år arrangerte LO, LOs forbund og AOF Industriarbeiderdager, med søkelys på forskjellige bransjer. Et av resultatet av disse dagene, som ble arrangert på 60-/ og 70-tallet, er at vi i dag har Industriarbeidermuseet på Rjukan og Olavsgruva på Røros.

I 1993 oppnevnte daværende miljøminister Thorbjørn Berntsen en referansegruppe/rådgivningsgruppe som skulle gi råd til Riksantikvaren om hvilke tekniske- og industrielle anlegg som i første omgang burde bevares som kulturminner. LO var representert i denne gruppa, som la fram sin innstilling i 1994. Det ble seinere den første verneplanen for å bevare tekniske og industrielle kulturminner.

Denne planen omfattet et mindre antall industrianlegg. Heldigvis har flere kommet til seinere, og i dag har vi 15 fine anlegg spredt rundt om i landet. Programmet og tilskuddsordningene som bevaringsmyndighetene har etablert gjennom årene har vist seg å gi gode resultater.

LO vil derfor anbefale at man viderefører et slikt program, både for å vedlikeholde, utvikle og drifte dagens anlegg på en god måte, men også gi muligheter til å ta vare på flere anlegg som representerer bransjer vi i dag ikke kan dokumentere på sammen måte.

Samarbeid med andre

Det er også viktig at myndighetene og dagens anlegg samarbeider nært med næringslivet og de bransjer de representerer. Dette for å kunne holde dem oppdatert på utviklingen innen bransjen og kunne fortelle historien. Erfaringsmessig ligger det mye viktig historie og dokumentasjon som det er verdt å ta vare på hos bedrifter.

LO er også opptatt av at de ansattes historie blir en del av anleggenes historie. Vi har derfor innledet et samarbeid med Industrianleggenes fellesråd med mål om å utgi en bok med fagforeningene og de ansattes historie på de enkelte anlegg.

Industristeder

Norges industrihistorie er også historien om lokalsamfunn som er bygget opp rundt en stor industri etablering eller en kraftkilde. Rjukan, Notodden, Odda, Årdal og Mosjøen er bevis på dette. Disse industristedene hadde sin egen kultur og sin egen historie som det er verd å ta vare på. Det er ikke bare de tekniske og industrielle kulturminnene som er viktig, men også boliger, folkets hus/samfunnshus, skoler og infrastruktur er viktige å bevare. Disse samfunnene forteller historien om Norge under industrireisingen og forskjellene mellom folk den gang.

LO er svært fornøyd med at Tinn og Notodden som industristeder har kommet med på Unescos liste over verdensarvsteder, og vi har engasjert oss for å bidra til at historien om utviklingen av disse stedene også omfatter folkene som arbeidet i industrien og hvordan samfunnet fungerte.

Finansiering

Det er viktig med et eget nasjonalt program med en egen bevilgning over statsbudsjetter til de tekniske og industrielle kulturminnene. Dette bør forankres av Regjeringen og Stortinget gjennom en stortingsmelding om kulturminner. Videre er LO opptatt av at en har en ordning med en kombinasjon av støtte til utvikling, forvaltning, drift og vedlikehold.

Framtiden

LO er klar over at dagens anlegg fremdeles har et stort behov for investeringer for at de skal bli slik en ønsker. Samtidig er LO opptatt av at flere anlegg kan inngå i den fine samlingen vi allerede har. Dagens verneplan går fram til 2020. Vi ber om at en i stortingsmeldingen drøfter en videreføring og utvidelse av programmet, og setter seg mål om å ta vare på anlegg som i dag ikke er representert.

LO peker på Riksantikvarens viktige rolle i dette arbeidet og at Ra bør ha et overordnet ansvar for å administrere bevilgninger og verneplan, og ha en overordnet kontroll med anleggene, selv om de nå vil bli lagt inn under regionenes ansvar.

Kulturminnefondet

Statens kulturminnefond er en viktig bidragsyter i arbeidet med å ta vare på mindre prosjekter og miljøer. LO er opptatt av den viktige rollen fondet har når det gjelder å bidra til at private eiendommer blir tatt vare på. Når vi i LO viser til de spesielle industristedene som vi har rundt om i landet, kan fondet spille en viktig rolle når det gjelder å bidra til å bevare bygninger i privat eie på disse stedene og dermed bevare et helt miljø, ikke bare industrien.

Med hilsen

Landsorganisasjonen i Norge

Julie Lødrup

LO sekretær

Grethe Fossli

Spesialrådgiver